

KUIDAS SÄILITADA INIMÕIGUSI: Inimõiguste Instituudi aastakonverents Tallinnas on inimõigusi ja nende probleematikat käsitlev rahvusvahelise mastaabiga konverents, mis toimus juba viiendat korda.

Inimõigustest muutuv

Inimõiguste Instituudi korraldatud konverentsil osaleb igal aastal üle 350 aktivisti, diplomaadi, poliitiku, analüütiku ja eksperdi. Sel aastal keskenduti keeleliste inimõigustele Baltikumis, vaadeldi tänast Venemaad läbi eri põlvkondade silmade, arutati inimõiguste kohtu rolli üle Euroopas, räägiti pagulastest ning prooviti leida võimalikku lahendusteed probleemidele, millega seisab silmitsi Ukraina.

Konverentsi patroon **Toomas Hendrik Ilves** ütleb, et tunneb enim muret Euroopas leviva nn röökiva kõneviisi pärast, kus varem vaid netikommentaariumides anonüümselt mainitud mõtted on jõudnud nii parlamendiliikmete kui ka arvamussliidrite aktsepteeritud arvamusalaldusteks. President kutsub üles meenutama euroopalikke väärtusi, rõhutades meedia ja ajakirjanike vastutust tundlike teemade käsitlemisel. Vastutus on meil kõigil.

Siinsed venelased tahavad eesti keeles õppida

Inimõiguste instituudi nõukogu esimees **Mart Rannut** tutvustas äsja valminud uuringut "Keelised inimõigused ja julgeolek". Palju vastukaja on tekitanud uuringust selgunud tõik, et siinsed vene rahvusest inimesed sooviksid eestikeelset haridussüsteemi, kus venekeelne õpe oleks vaid üheks valitavaks õppesuunaks.

Uuringust selgus, et kuigi 63% siinsetest venelastest räägib eesti keelt vähemalt suhtlustasandil, kasutab vaid 25% eesti keelt oma eestlastest tuttavatega suheldes. Rannut selgitas, et sellise olukorra põhjus on teatava "mugavusruumi" tekkimine, mis võimaldab näiteks Ida-Virumaal või ka Tallinnas eluks vajalikke toiminguid teha vene keeles.

Uuringutulemusi kommenteerisid Tallinna Ülikooli professor **Anna Verschik**, Läti Ülikooli prorektor **Ina Druvietė**, Stockholmi Ülikooli dotsent **Josep Soler-Carbonell**, Tartu Ülikooli Narva Kolledži direktor **Kristina Kallas** ja Rahvusvahelise Kaitseuuringute Keskuse teadur **Riina Kaljurand**. Mõned uuringutulemused olid kommentaatoritele üllatavad, kuid nad rõhutavad, et kuigi keel võib olla identiteedi alus, ei ole keeleoskus (või oskamatus) ise julgeolekurisk. Samas võiks Eesti keeleloimumist puudutav poliitika olla vähem konservatiivne ning keskenduda rohkem assimileerumisele.

Venelaste eeskuju: kurat "Meistrist ja Margaritast"

Üheks ürituse põnevamaks diskussiooniks osutus arutelu Venemaa demokraatia olemuse ja olematuse üle. Omavahelisi arvamusi põrgatasid rahvusvaheliste suhete professor **Nina Hruštšova**, **Boriss Nemtsovi** fondi looja ja ajakirjanik **Žanna Nemtsova**, inimõiguste aktivist **Maria Baronova**, sõltumatu telekanali Dožd ajakirjanik **Sergei Erženkov**, Tartu Ülikooli etnoloogia osakonna vanemteadur **Aimar Ventsel** ning arutelu modereeris inimõiguste instituudi ekspert ja Tallinna Ülikooli lektor **Katja Koort**.

Koos jõuti arusaamisele, et tänane Venemaa kangelane on kuradi tegelaskuju "Meistrist ja Margaritast". Bulgakovi suurteose keskne tegelaskuju Kurat õpetab inimestele, et me teeme oma otsuseid lähtuvalt oma isiklikest ja tihti loomalistest vajadustest – panelistide sõnul on just selline ka keskmine Venemaa inimese arusaam riigist. Indiivid teeb otsuseid lähtuvalt iseendast ja ilma n-ö suurt pilti mõistmata. Lahendusena nähti tugeva kodanikuühiskonna teket, kuid selle suurimaks takistuseks on kollektiivse vastutuse puudumine,

Inimõiguste olukord maailmas on halvenenud. Kui veel mõned aastad tagasi sai öelda, et vähemalt Euroopas on üldjoontes kõik korras, siis enam see nii pole.

kus kogu vastutus ühe inimese – praegu **Putini** – õlule asetatakse.

Selleks, et tekiks kollektiivne vastutus, tuleb liikuda kristlikuma maailmapildi (ja Euroopa) suunas; sellise mõtteviisi juurde, mis paneb üksikisiku nägema suuremat pilti ning aduma oma rolli selles. Sellega jõuaks Venemaa välja "Meistri ja Margarita" ajastust ning ühele juhile vastutuse veeretamise asemel tekiks vastutustundlike kodanike põlvkond. Alles siis saaks öelda, et demokraatia on jõudnud Venemaale.

Pagulane ei ole terrorist

Päeva põletavaim teema oli pagulaskriisi käsitlev paneel, millest võtsid osa nelja üsna erineva riigi esindajad. Eestist välisminister **Marina Kaljurand**, Ungari välisminister **Péter Szijjártó**, Rootsi välisministeeriumi saadik migratsiooni küsimustes **Jan Knutsson**, Rumeenia strateegiliste asjade riigisekretär **Daniel Ionita** ning arutelu viis läbi meediaekspert ja ajakirjanik **Indrek Treufeldt**.

Ungari sai pagulaskriisi valguses tähelepanu kui esimene riik, kes oma piirile aiad ehitas. Rootsi seevastu on migratsiooni puudutavates vaadetes oluliselt avatum riik. Ungari välisministri

peamine seisukoht oli, et Euroopas ei ole põgenikekriisi, vaid massimigratsioonikriisi. Rootsi esindaja lubas, et Rootsi jätkab avatud pagulaspoliitikaga, kuid tõdes, et Euroopa Liidul on vaja jätkusuutlikumat süsteemi probleemiga toimetulekuks. Vastasseisu kahe maailmavaate vahel ei tekkinud, tasakaalu hoidsid Eesti ja Rumeenia, kuid vaieldamatult oli meedia huvi just selle arutelu vastu suurim. Ühes aga nõustusid kõik panelistid – pagulane ei ole terrorist.

Milline inimõigus on teistest ülimalikum?

Euroopa Inimõiguste Kohtu paneelist selgus, et artikkel 3 ütleb, et "igal inimesel on õigus elule, vabadusele ja isikupuutumatusel". Arutelul osalesid Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunikud **Julia Laffranque** (Eestist), **Dmitri Dedov** (Venemaalt) ja **Andras Sajó** (Ungarist), arutelu juhatas Tallinna Ringkonnakohtu kriminaalkolleegiumi kohtunik **Pavel Gontšarov**.

Tegelikkuses ei saa inimese põhiõigusi pingerritta seada, aga kui tuleks valida üks ja olulisim, siis absoluutseks õiguseks pidasid kohtunikud just eelmainitud. Teema tõsteti üles seoses

vas maailmas

viimastel aastatel avalikuks tulnud ohtrate skandaalidega, kus väidetavalt inimelu kaitse ja turvalisuse tagamiseks rikutakse pealtkuulamisega inimeste eraelulist ning perekonna puutumatust (mida sätestab artikkel 12). Küsimusele, kas ühe inimõiguse tagamise eesmärgil võib teisi põhiõigusi piirata, ühtset ja konkreetset vastust ei saadudki.

Ukraina suurim väljakutse ei ole Venemaa

Ukraina suurim väljakutse on üles ehitada oma riik, riiklus ja rahvus. Selle järelaluseni jõudsid Ukraina parlamendiliige ja krimmitatarlaste maailmakongressi president Refat Tšubarov; Ukraina Rahvusliku Julgeoleku- ja Kaitsenõukogu kõneisik terroritõrje küsimustes Andri Lössenko; ajakirjanik ja tsensor.net peatoimetaja Juri Butusov; The Timesi, Newsweeki ja Politico reporter Maxim Tucker; The Economisti ja Politico reporter Annabelle Chapman ning arutelu läbiviija, endine Eesti suursaadik Ukrainas Tiit Matsulevitš.

Konverentsi kuulajateni toodi vahetu pilt nii Kiievist, Ukraina idaosast kui ka Krimmist. Krimmi poolsaarel on tagakiusamise alla

sattunud sealsed põliselanikud krimmitatarlased; Ida-Ukrainas valitseb see, kellel on tugevamad relvad ning ukrainlased on kaotanud usu oma juhtidesse. Erinevalt eestlastest, kelle rahvuslus on tugev, ilmutas ukrainlaste rahvustunne end esmakordselt Maidanil, kuid peale seda ei olnud aega, et tunde najal oma riiklus üles ehitada.

Kui Venemaast rääkivas paneelis öeldi, et Venemaa ehitab riiki ja mitte ühiskonda ning üksikisiku väärtus on seal olematu, siis Ukraina tahab sellise riigi olemusest lahti saada ning tõsta indiviidi olulisemaks riigi institutsioonist. Seega ei seisa Ukrainal ees mitte ainult separatistide ja nendega koos vene sõdurite allasurumine Ida-Ukrainas ega ka Krimmi poolsaare tagasisaamine, vaid lisaks tuleb üles ehitada toimiv, korruptsioonivaba ning euroopalikke väärtusi kandev riik.

Võttes konverentsi kokku peakorraldaja ja riigikogu liikme Mart Nuti sõnadega: inimõiguste olukord maailmas on halvenenud. Kui veel mõned aastad tagasi sai öelda, et vähemalt Euroopas on inimõigustega üldjoontes kõik korras, siis sündmused Ukrainas ja süvenev pagulaskriis on pannud meid endalt küsima: kuidas säilitada inimõigusi muutavas ajas? ✘

H&O ALE

“Humal ja Oder Ale” on Ameerika ale'i tüüpi pinnakääritus-pärmiga pruulitud punakas õlu, millesse on pandud mõned peotäied humalaid tavapärasest rohkem. Tugeva humalameki (IBU = 50) annavad Chinook mõruhumalad ning kerge aroomi annavad Cascade ja Centennial aroomhumalad. Õlu on filtreerimata, võib sisaldada humala ja pärmisadet. Soovitame serveerida temperatuuril +10 kuni +14 °C.

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA. ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.